

Yhteistoimintasopimus Raahe, Kalajoki, Ylivieska ja Nivala - työllisyysalueen perustamiseksi

1. Sopimuksen osapuolet

Sopimuksen osapuolia eli sopijakuntia ovat Alavieska, Haapajärvi, Haapavesi, Kalajoki, Käsämäki, Merijärvi, Nivala, Oulainen, Pyhäjoki, Pyhäjärvi, Pyhäntä, Reisjärvi, Sievi, Siikajoki, Siikalatva, Ylivieska ja Raahe, joka toimii muodostettavan työllisyysalueen vastuukuntana.

2. Sopimuksen tausta ja tarkoitus

Työvoimapalvelujen järjestämisvastuu siirtyy kunnille työvoimapalvelujen järjestämisestä annetun lain (380/2023) mukaisesti 1.1.2025. Järjestämisvastuun saaminen edellyttää kunnan työvoiman määrän olevan vähintään 20 000 henkilöä. Jos kunnan työvoiman määrä on alle 20 000 henkilöä, sen on muodostettava palveluiden järjestämiseksi yhteistoiminta-alue (työllisyysalue) yhdessä jonkin toisen tai useamman muun kunnan kanssa siten, että työllisyysalueen kuntien yhteenlaskettu työvoiman määrä on vähintään 20 000 henkilöä. Työllisyysalueen tulee muodostaa maantieteellisesti yhtenäinen, työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimiva alue.

Työllisyysalueeseen kuuluvien kuntien tulee sopia työvoimapalveluiden ja niihin liittyvien tehtävien järjestämisestä kuntalain (410/2015) tarkoittamassa lakisääteisessä yhteistoiminnassa.

Kunta voi hoitaa tehtävää yhden tai useamman kunnan puolesta siten, että kunnilla on yhteinen toimielin, joka vastaa tehtävän hoitamisesta. Tehtävää hoitavaa kuntaa kutsutaan vastuukunnaksi.

Muodostettavalla työllisyysalueella tarjotaan lähipalveluita uudistuksen tavoitteiden mukaisesti.

Kuntien, jotka muodostavat työllisyysalueen, on toimitettava viimeistään 31.10.2023 työ- ja elinkeinoministeriölle ilmoitus siitä, mitä järjestämisvastuusta sovitaan työllisyysalueen kuntien kesken. Ilmoitukseen tulee sisällyttää kuntien sopimus yhteisestä toimielimestä (tämä sopimus), työvoimapalveluiden järjestämisuunnitelma sekä erillinen ilmoitus, jos ei halua vastaanottaa toimitiloja.

Tämä sopimus on kuntalain 52 §:n mukainen sopimus kuntien yhteisestä toimielimestä ja se koskee työvoimapalveluiden järjestämisestä annetussa laissa säädettyjen työvoimapalveluiden järjestämisvastuuta. Tähän jäljempänä tarkemmin määriteltyyn yhteistoimintamalliin ja -sopimukseen sitoutuvat kunnat muodostavat edellä mainitun lain mukaisen yhteistoiminta-alueen eli Raahe, Kalajoki, Ylivieska ja Nivala -työllisyysalueen.

Kuntalain 51 §:n mukaisena vastuukuntana toimii Raahen kaupunki, joka toimii lain edellyttämänä työvoimaviranomaisena. Järjestämisvastuussa oleva vastuukunta vastaa kuntalain 8 §:n 2. momentin mukaisesti palvelujen ja muiden toimenpiteiden yhdenvertaisesta saatavuudesta, tarpeen, määrän ja laadun määrittelemisestä, tuottamistavasta, tuottamisen valvonnasta ja viranomaiselle kuuluvan toimivallan käyttämisestä.

Sen estämättä, mitä kuntalain 8 §:n 2. momentin 5 kohdassa säädetään, järjestämisvastuussa oleva kunta voi sopia laissa tarkoitetun työvoimaviranomaiselle kuuluvan toimivallan käyttämisestä noudattaen mitä kuntalain 54 §:ssä säädetään sopimuksesta viranomaistehtävän hoitamiseksi.

3. Hallinnon ja päätöksenteon järjestäminen

Yhteistoiminta-alueen eli Raaha, Kalajoki, Ylivieska ja Nivala -työllisyysalueen kuntalain mukaisena yhteisenä toimielimenä toimii Raahen kaupungin organisaatioon perustettava työllisyyslautakunta, joka toimii Raahen kaupunginvaltuuston ja kaupunginhallituksen alaisuudessa.

Työllisyyslautakunta hoitaa muiden sopijakuntien puolesta yhteistoimintasopimuksessa tarkoitetut kunnan työvoimaviranomaisen tehtävät noudattaen Raahen kaupungin hallintosääntöä ja muita sääntöjä, määräyksiä ja ohjeita.

Mikäli vastuukunnan hallintosääntömääräyksiä muutetaan siten, että ne vaikuttavat myös työllisyyslautakunnan tai muihin työvoimaviranomaisiin, tulee vastuukunnan kuulla muita työllisyysalueeseen kuuluvia kuntia ennen päätöksentekoa.

Yhteisen toimielimen toimialaan kuuluvien asioiden valmistelusta ja toimeenpanosta huolehtii Raahen kaupunki.

Työllisyysalueen johtavana viranhaltijana ja esittelijänä toimii Raahen kaupungin hallintosäännön mukainen viranhaltija.

Työllisyyslautakuntaan tuotavat keskeiset taloutta ja toimintaa koskevat asiat valmistellaan omistajaohjausryhmässä. Omistajaohjausryhmä muodostuu kahdeksasta (8) jäsenestä. Omistajaohjausryhmän jäseniä ovat Raahen, Kalajoen, Ylivieskan ja Nivalan kuntajohtajat sekä yksi (1) jäsen kiertävästi sopijakunnista. Lisäksi omistajaohjausryhmään kuuluvat vastuukunnan kehittämisen toimialajohtaja, talousjohtaja ja henkilöstöpäällikkö. Omistajaohjausryhmän esittelijänä toimii työllisyysalueen johtava viranhaltija. Omistajaohjausryhmä voi tarvittaessa kutsua asiantuntijoita kokouksiinsa. Omistajaohjausryhmässä tavoitellaan yksimielistä päätöksentekoa.

Palvelualueet järjestävät toimivan vuoropuhelun palvelualueeseen kuuluvien kuntien ja keskuskaupungin välillä. Palvelualueella päätetään vuoropuhelun järjestämisen muodosta.

Työllisyysalueelle perustetaan työllisyydenhoidon neuvottelukunta, jossa kaikilla kunnilla on edustus. Neuvottelukunta kokoontuu vähintään kaksi (2) kertaa vuodessa keskittyen talousarvio- ja tilinpäätösasioihin.

Työllisyyslautakunnan tehtävänä on

- sopia työvoimaviranomaiselle kuuluvan toimivallan siirtämisestä sopimuksessa mainitulle toiselle osapuolelle kuntalain 54 §:n mukaisesti.
- valvoa, että työvoimapalveluiden järjestämisestä annetussa laissa säädetyt tehtävät tulevat hoidetuksi asianmukaisesti ja vaikuttavasti

- seurata, ohjata ja valvoa toimintaa valtakunnallisten sekä työllisyysalueelle asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi
- valvoa, että toimintaa johdetaan tarkoituksenmukaisesti, tehokkaasti ja taloudellisesti
- seurata toiminnan tuloksellisuutta ja talousarvion toteutumista
- päättää ja vahvistaa viranomaisasiakkailta perittävät maksut

4. Toimielimen kokoonpano ja jäsenten valitseminen

Työllisyysalueen palvelujen järjestämistä varten Raahen kaupunginvaltuusto asettaa sopijakuntien yhteisen työllisyyslautakunnan ja valitsee siihen jäsenet ja varajäsenet yhteistoiminta-alueen kuntien ehdotusten perusteella. Puheenjohtajana toimii Ylivieskan kaupungin edustaja, ensimmäisenä varapuheenjohtajana Kalajoen, toisena varapuheenjohtajana Raahen ja kolmantena varapuheenjohtajana Nivalan edustaja. Jäsenten valinnassa huomioidaan tasa-arvolain vaatimukset.

Työllisyyslautakunnassa on 10 jäsentä ja heillä henkilökohtaiset varajäsenet. Jäsenistä ja varajäsenistä kaksi (2) valitaan Raahesta, kaksi (2) Kalajoelta, kaksi (2) Ylivieskasta, kaksi (2) Nivalasta. Lisäksi valitaan kaksi (2) jäsentä muista työllisyysalueeseen kuuluvista kunnista kiertävästi siten, että heidän toimikautensa valtuustokaudella on kaksi vuotta. Varajäsen edustaa eri kuntaa kuin varsinainen jäsen ja myös varajäsenen toimikausi on kaksi vuotta.

Jokaisella jäsenellä on käytettävissä äänestystilanteissa yksi ääni ja äänten mennessä tasan puheenjohtajan ääni ratkaisee.

5. Otto-oikeus

Raahen kaupunginhallituksella on kuntalain 92 §:n mukainen otto-oikeus ottaa käsiteltäväkseen työllisyyslautakunnan asioita.

6. Työvoimapalvelut ja valtiolta siirtyvä henkilöstö

Työvoimapalveluiden järjestämisessä otetaan huomioon työllisyysalueen kuntien toiminta, työllisyysalueen väestörakenne, asiakkaiden palvelun tarve sekä muut palvelujen antamista koskevat olosuhteet.

Muodostettavalle työllisyysalueelle perustetaan neljä palvelualueetta, joihin työllisyysalueen kunnat kuuluvat seuraavan jaon mukaisesti.

Vastuukunta Raahen: Raahen, Pyhäjoki, Siikajoki

Keskuskaupunki Kalajoki: Kalajoki, Merijärvi, Alavieska

Keskuskaupunki Ylivieska: Ylivieska, Oulainen, Sievi, Haapavesi, Siikalatva, Pyhäntä

Keskuskaupunki Nivala: Nivala, Haapajärvi, Kärämäki, Pyhäjärvi, Reisjärvi

Työvoimapalvelut tuotetaan pääsääntöisesti lähipalveluina työllisyysalueeseen palvelualueen toimesta tarkoituksenmukaisessa laajuudessa. Ne palvelut, joita ei tuoteta lähipalveluina,

tuotetaan keskitettyinä palveluina joko keskuskaupungin, vastuukunnan tai toisen työllisyysalueen toimesta.

Valtiolta kuntiin siirtyvä henkilöstö sijoittuu työllisyysalueelle siten, että he siirtyvät suoraan työllisyysalueen palvelualueen keskuskaupungin palvelukseen työvoimaviranomaisina tekemään laissa työvoimapalveluiden järjestämisestä (380/2023) määritettyjä tehtäviä. Osa siirtyvästä henkilöstöstä keskitetään työllisyysalueelle vastuukunnan ja palvelualueen keskuskaupungin palvelukseen hoitamaan työllisyysalueen keskitettyjä tehtäviä tai palveluja.

Työllisyysalueelle siirtyvän henkilöstön lomapalkkavelka korvataan kunnille samassa suhteessa kuin siirtyvä henkilöstö.

7. Talous ja kustannukset

Työvoimapalvelujen järjestämisvastuu muodostaa kunnille uuden valtiosuustehtävän, johon osoitetaan täysimääräinen rahoitus. Kuntalain 8 §:n 3 momentin mukaisesti jokainen kunta vastaa tehtäviensä rahoituksesta, vaikka järjestämisvastuu on siirretty toiselle kunnalle.

Työllisyysalueen talousarvio laaditaan vastuukunnan talousarvion vuosikellon ja vastuukunnan antamien ohjeiden (talousarviokehys) ja periaatteiden mukaisesti. Talousarvio lähetetään työllisyysalueen kunnille lausunolle ennen sen hyväksymistä. Talousarvion toteutumista seurataan neljännesvuosittain ja seurannasta vastaa työllisyyslautakunta. Työllisyyslautakunta tekee vastuukunnan valtuustolle esityksen yhteistoimintasopimuksen mukaisten tehtävien seuraavan kalenterivuoden talousarvioksi ja seuraavien vuosien taloussuunnitelmaksi.

Keskitetystä resurssista ja sen jakamisesta sovitaan vastuukunnan ja keskuskaupunkien välillä erillisellä sopimuksella.

Keskuskaupunkien tuottamien lähi- ja keskitettyjen palvelujen osalta talouden suunnittelu ja tilinpäätös ovat osa keskuskaupunkien talousarviota ja taloussuunnittelua. Keskuskaupungit laskuttavat tuottamansa palvelut, niin lähi- kuin keskitetytkin palvelut tässä sopimuksessa sovituin periaattein.

Työllisyysalueen kirjanpidosta ja talouden hoidosta ja yhteisen toimielimen talouden suunnittelusta ja tilinpäätöksestä vastaa johtamisen sekä hallinnon osalta vastuukunta ja ne ovat osa vastuukunnan talousarviota ja taloussuunnittelua. Työllisyysalueella on vastuukunnan kirjanpidossa oma tulosalue. Keskuskaupunkien taloudenhoidossa tulee olla selkeästi eriteltynä lähi- ja keskitettyjen työllisyyspalvelujen kirjanpito.

Työllisyysalueen kustannukset jaetaan sopijakuntien kesken toteutuneiden kustannusten perustella. Kustannusten jakomallissa pyritään selkeyteen, läpinäkyvyyteen ja ennustettavuuteen. Ensimmäisen ja toisen vuoden aikana käyttötalouden toteutuneet kustannukset jaetaan sopijakunnille seuraavin kustannustenjaon periaattein/ jakoperustein:

- 1) Kustannuksista 50 prosenttia jaetaan sopijakuntien 18–64 -vuotiaiden asukasmäärän (työikäiset) suhteessa. Lukuna käytetään talousarviovuotta edeltävän vuoden lopun (31.12.) työikäisten lukua.
- 2) Kustannuksista 50 prosenttia jaetaan sopijakunnittain työttömien (laaja käsite) määrän suhteessa. Suhdeluku lasketaan talousarviovuoden kuukausien keskiarvona.

Laskennassa käytettävät tilastot perustuvat valtiovarainministeriön vahvistamiin kuntien peruspalveluiden valtiosuukausien laskentatekijöihin.

Kustannustenjaon periaatteita voidaan käyttää keskitettyjen palveluiden laskutusperiaatteina ennen kuin palvelut on tuotteistettu.

Palveluihin liittyvät tukipalvelut ja hallinnon vyörytyserät kohdistetaan lähi- ja keskitettyihin palveluihin sekä työllisyysalueen johtamiseen samoilla aiheuttamisperiaatteilla kuin niitä kohdistetaan kaupungin toimialoille, vastuualueille ja toimintayksiköille ja jaetaan osana yllä olevaa käyttötalouden toteutunutta kustannusta.

Edellä mainituista jakoperusteista voidaan poiketa niiden kustannusten osalta, jotka on mahdollista kohdentaa aiheuttamisperiaatteella sopijakuntokohtaisesti. Näitä kustannuksia ovat esim. palkkatuki, starttiraha ja kotokoulutukset. Näiden kustannusten poikkeavista jakoperusteista sovitaan erikseen sopijakuntien kesken.

Kahden vuoden (vv. 2025–2026) aikana palvelut tuotteistetaan palvelupaketeiksi ja hinnoitellaan siten, että ne perustuvat läpinäkyvään ja laadukkaaseen kustannuslaskentaan.

Kolmannen vuoden (v. 2027) alusta lukien siirrytään tuotteistettuihin palvelupaketteihin perustuvaan laskutukseen siten, että työllisyysalueen keskitetyt tehtävät ja lähipalvelut laskutetaan toteutuneiden kustannusten mukaisesti.

Vastuukunta ja keskuskaupungit laskuttavat kuukausittain. Laskutus tehdään talousarvioperusteisesti vuoden alusta alkaen. Vuoden lopussa tai viimeistään tilinpäätöksen yhteydessä talousarviovuotta seuraavan vuoden alussa maksuosuudet tasataan vastaamaan toteutuneita kustannuksia.

Vastuukunta ja keskuskaupungit raportoivat taloudesta ja toiminnasta työllisyyslautakunnassa päätetyllä tavalla noudattaen vastuukunnan talouden vuosikelloa ja osavuositarkastusten aikatauluja.

Mahdolliset investoinnit rahoitetaan samalla periaatteella kuin käyttötalouden menot tai aiheuttamisperiaatteen mukaisesti sopijakuntokohtaisesti.

Työllisyysalueen valmistelusta aiheutuvat kustannukset jaetaan sopijakuntien asukasluvun suhteessa. Lukuna käytetään talousarviovuotta edeltävän vuoden lopun (31.12.) asukaslukua.

Työllisyysalueen toiminnan mahdollisen päättymisen jälkeen muodostuvat työllisyysalueen toiminnasta aiheutuneet kustannukset jaetaan sopijakunnille samalla tavalla kuin edellä mainitut valmistelun kustannukset.

8. Tietohallinto

Palvelualueen keskuskaupungit vastaavat valtiolta kuntien palvelukseen siirtyvän henkilöstön käyttöliittymistä ja työvälineistä.

Työllisyysalueen työvoimapalvelujen tuottamisessa käytetään yhdenmukaisia tietojärjestelmiä.

Vastuukunta koordinoi työllisyysalueen edellyttämiä tietojärjestelmäratkaisuja.

9. Asiakkailta perittävät maksut

Työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 6 §:n mukaan henkilöasiakkaille tarjottavat julkiset työvoimapalvelut ovat maksuttomia.

Työnantajille tarjottavat julkiset työvoimapalvelut ovat maksuttomia lukuun ottamatta työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 62 §:ssä tarkoitettua yhteishankintakoulutusta.

Viranomaisasiakkailta perittävät maksut määräytyvät työllisyyslautakunnan vahvistaman taksan mukaan. Maksujen perinnästä vastaa se, jonka toimivaltaan tehtävä tai palvelu kuuluu.

10. Sisäinen valvonta, riskienhallinta ja poikkeusolot

Vastuukunta ja keskuskaupungit vastaavat omalta osaltaan toiminnan valvonnasta ja raportoinnista sekä tekee vuosittain riskianalyyisin.

Riskienhallinnassa noudatetaan vastuukunnan ja keskuskaupunkien omia toimintatapoja.

Erityistoimivallan käyttöön ottamisesta ja sen edellytyksistä poikkeusoloissa tai normaaliolojen häiriötilanteissa on säädetty vastuukunnan hallintosäännössä.

11. Toimitilat, kalusto ja varusteet

Vastuukunta vastaa niistä toimitiloista, kalustosta ja varusteista, jotka liittyvät vastuukunnan tehtäviin. Näistä keskitettyihin tehtäviin tai palveluihin liittyvät kustannukset ovat sopijakunnille jaettavia kustannuksia.

Palvelualueen keskuskaupungit vastaavat niistä toimitila-, kalusto- ja varustekustannuksista, jotka aiheutuvat niille siirretyn toimivallan osalta.

Valtion toimitiloja, joissa nykyisin työvoima- ja yrityspalveluja hoidetaan, ei vastaanoteta.

12. Asiakastietojen käsittely, asiakirjahallinta ja tietoturva

Asiakastiedot ovat salassa pidettäviä julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 25 kohdan mukaan.

Työvoimapalvelujen järjestämisestä annetun lain (380/2023) 123 §:n 3 momentin mukaan vastuukunta toimii yhteisrekisterinpitäjänä asiakkaidensa osalta. Vastuukunta vastaa toiminnasta syntyvien tietojen luovuttamisesta, arkistoinnista ja salassapidosta lukuun ottamatta KEHA-keskukselle kuuluvaa vastuuta ja keskuskaupungille siirrettyyn toimivaltaan liittyvää vastuuta.

Asiakirjahallinnassa noudatetaan vastuukunnan ja keskuskaupungin toimintatapaa.

Tietoturvan ja tietosuojan osalta noudatetaan vastuukunnan ja keskuskaupunkien sääntöjä ja ohjeistuksia.

13. Vakuutukset ja vahingonkorvausvastuu

Vastuukunta huolehtii siitä, että työllisyysalueen toimintaan liittyvä vastuu- ja vakuutusturva on voimassa yhtäläisesti koko työllisyysalueella. Palvelualueen keskuskaupungit ovat velvollisia huolehtimaan vastuu- ja vakuutusturvasta niiden tehtävien ja palveluiden osalta, joihin heille on toimivaltaa siirretty.

Tämän sopimuksen mukaiset tehtävien hoitamisesta mahdollisesti aiheutuvien vahinkojen vastuut määräytyvät vahingonkorvauslain perusteella. Työllisyysalueen vastuulla olevien keskitettyjen tehtävien ja palvelujen osalta vahinkojen kustannukset kirjataan yhteisiin kustannuksiin, jotka jaetaan kohdan 7 mukaisesti.

14. Yhteistoimintasopimuksen muuttaminen ja erimielisyyksien ratkaiseminen

Sopimusta voidaan muuttaa työllisyysalueen kuntien valtuustojen yhtäpitävillä päätöksillä.

Mikäli esimerkiksi työllisyysalue muuttuu tai toimintaympäristössä tai järjestämislaissa tapahtuu merkittäviä muutoksia, niin sopimuksen perusteita tarkistetaan soveltuvin osin ja sopijakunnat sitoutuvat neuvottelemaan sopimuksen tarkistamisesta.

Sopimuksesta aiheutuvat erimielisyydet pyritään ratkaisemaan kuntien välisillä neuvotteluilla. Mikäli yhteisymmärrykseen ei päästä, erimielisyydet käsitellään hallintoriita-asiana Pohjois-Suomen hallinto-oikeudessa tai, mikäli asia ei kuulu hallinto-oikeuden toimivaltaan, asia käsitellään Oulun käräjäoikeudessa.

15. Sopimuksen voimassaolo ja irtisanominen

Sopimus tulee voimaan, kun kaikki osapuolet ovat sen allekirjoittaneet ja valtioneuvosto on sen hyväksynyt.

Sopimus on voimassa toistaiseksi.

Sopimuksen osapuoli voi kirjallisesti irtisanoa sopimuksen omalta osaltaan päättymään kalenterivuoden alusta lukien ilmoittamalla siitä jokaiselle työllisyysalueeseen kuuluvalla kunnalla vähintään kaksitoista (12) kuukautta aikaisemmin. Sopimus päättyy irtisanomisen perusteella ainoastaan irtisanoutuneen osalta.

Vastuukunnalla on oikeus irtisanoa sopimus yksittäisen sopijakunnan kanssa, mikäli sopijakunta olennaisesti rikkoo sopimuksen ehtoja eikä kohtuullisen ajan jälkeen korjaa tilannetta. Mikäli vastuukunta itse irtisanoutuu sopimuksesta, päättyy sopimuksen voimassaolo tuolloin kaikkien muiden sopijakuntien välillä.